

M. A. Castrénin seura

Jäsentiedote 1 / 2020

M. A. Castrénin seura 30 vuotta	2
Muita juhlapäiviä	3
Elelimme, olimme	4
Suomalais-ugrilaisten kansojen maailmankongressi	5
Jäsentiedotteita vuosikymmenten varrelta	6
Yhteystiedot	8

M. A. CASTRÉNIN SEURAN VUOSIKOKOUS SIIRTYY

Seuran vuosikokous pidetään sääntöjen mukaan maalis–huhtikuun aikana. Koronaviruksen aiheuttaman tilanteen ja sen myötä annettujen rajoitusten vuoksi seuran hallitus on todennut, että vuosikokousta ei voida pitää määräaikaan mennessä vaan se siirretään pidettäväksi myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana. Mikäli tilanne helpottuu nopeasti, vuosikokous voisi olla mahdollinen ehkä kesän alussa, tai sitten jätämme kokoustamisen suosiolla syksyyn.

Meiltä on tullut kyselyitä, voisiko kokouksen pitää sähköisesti. Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan yhdistyksen kokoukseen voi osallistua sähköisesti, mikäli asiasta on maininta yhdistyksen säännöissä. Meidän säännöissämme mainintaa ei ole. Kaikilla jäsenillä ei välttämättä olisi myöskään mahdollisuutta sähköiseen kokoontumiseen, tasavertainen osallistuminen pitäisi olla mahdollista. Pidetään siis vuosikokous myöhemmin perinteiseen tapaan ja parempaan aikaan!

Vuosikokousvalmistelut ehdittiin tehdä ja kokouspäiväkin esitelmiseen oli sovittu. Tilintarkastus saatiin myös tehdyksi ja hyväksytyksi. Ehdimme saada myös OKM:n valtionavustusmyönnön juuri ennen poikkeustilan alkamista, joten olemme voineet käynnistää yhteistyöhankkeet niin täällä Suomessa kuin Venäjällä.

Vuoden suur tapahtuma VIII suomalais-ugrilaisten kansojen maailmankongressi *Kulttuuriympäristö – kieli ja mieli*, joka oli tarkoitus järjestää kesäkuussa Virossa, on myös peruutettu. Seura on osallistunut kongressia järjestävän konsultaatiokomitean ja maailmankongressin järjestelytoimikunnan työskentelyyn. Työ ei kuitenkaan mene hukkaan, sillä kongressi tullaan pitämään myöhemmin samassa paikassa, Viron uudessa kansallismuseossa Tartossa.

Seuran syyskauden toimintaan kuuluvat perinteiset sukukansapäivän tapahtumat ja tietenkin seuran 30-vuotisjuhlallisuuDET. Näistä kaikista ilmoittelemme myöhemmin jäsentiedotteissa, kotisivuilla ja Facebookissa.

Ajankohtaisista suomalais-ugrilaisen maailman asioista saa näin poikkeusaikanakin tietoa seuran toimistosta puhelimitse tai sähköpostitse sekä FB-sivulta – pidetään yhteyttä!

M. A. CASTRENIN SEURA 30 VUOTTA

M. A. Castrénin seura perustettiin Helsingissä 22.1.1990. Perustamiseen vaikutti ratkaisevasti 1980-luvun lopulla alkanut Venäjän ja Itä-Euroopan murros, joka sai aikaan uudenlaisia konkreettisia yhteyksiä Suomen ja Venäjällä asuvien uralilaisten (yleisessä kielenkäytössä suomalais-ugrilaiden) kielten puhujien välillä. 30 vuodessa M. A. Castrénin seura on kasvanut paitsi dynaamiseksi kansalaisjärjestöksi myös alansa tunnustetuksi vaikuttajaksi Suomessa.

Seuran syntysanat lausuttiin Marin tasavallan pääkaupungissa Joškar-Olassa vuonna 1989, jolloin siellä järjestettiin suomalais-ugrilaiden kirjailijoiden ensimmäinen kansainvälinen kongressi. Mukana oli myös kymmenhenkinen delegaatio suomalaisia kirjailijoita, tutkijoita ja toimittajia. Seuraava kirjailijakongressi pidettiin Suomessa kaksi vuotta myöhemmin, ja järjestäjänä toimi vastaperustettu M. A. Castrénin seura.

Seura on saanut nimensä Matias Aleksanteri Castrénilta, 1800-luvun alkupuolella vaikuttaneelta uralilaisten kielten ja kulttuurien tutkimuksen uranuurtajalta. Kenttätyömatkoillaan hän keräsi kielioppi- ja sanastoaineistoa useista uralilaisista kielistä. Nykyään häntä nimitettäisiin aikansa kansainväliseksi huippututkijaksi.

Seuran tehtävänä on ylläpitää ja luoda suhteita Venäjän suomalais-ugrilaisiin kansoihin, antaa tietoa näistä kansoista, kielistä ja kulttuureista ja tukea heidän pyrkimyksiään säilyttää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Seura toimii valtionavun turvin.

Seuran tekemä konkreettinen työ voidaan karkeasti jakaa kahteen osaan: yhteistyöprojekteihin ja tiedotustoimintaan.

Venäjällä tehtävät yhteistyöhankkeet liittyvät mm. omakielisten lehtien ja kirjallisuuden julkaisemiseen, kulttuuritapahtumien järjestämiseen sekä radio- ja tv-ohjelmien tekemiseen. Lisäksi jaetaan käännös-, kirjallisuus- ja journalistipalkintoja, tuetaan koulutustilaisuuksia ja myönnetään matka-avustuksia sekä Venäjällä että Suomessa pidettäviin seminaareihin, kongresseihin ja kulttuuritapahtumiin.

Suomalaisille toimijoille myönnetään projektiavustuksia opetus- ja kulttuuriministeriön Suomalais-ugrilainen kulttuuriyhteistyö Venäjän kanssa -hakumenettelystä. Muutoin Suomessa tehtävä työ on suurelta osin tiedotustoimintaa. Seuran tiedote ilmestyy neljä kertaa vuodessa ja seuralla on suomalais-ugrilaisia kieliä ja kansoja esittelevä Internet-tietopaketti www.ugri.net ja kotisivut www.macastren.fi. Nopeampaa tiedonvälitystä edustavat sähköpostituslista ja Facebook-sivu, jotka seuraavat suomalais-ugrilaisen maailman tapahtumia. Seuralla on kirjasto, josta kirjojen lisäksi voi lainata erilaista av-materiaalia. Seuran kolme kiertonäyttelyä ovat kiertäneet ansiokkaasti mm. kirjastoissa eri puolella Suomea.

Suomalaiselle yleisölle järjestetään esitelmätilaisuuksia, teematapahtumia ja kulttuurimatkoja. Suurin vuosittainen tapahtuma on syksyisin pidettävä sukukansapäivä. Tänä vuonna sukukansapäivää vietetään juhlamalla seuran 30-vuotista taivalta.

Seuran keskeisimpiä yhteistyökumppaneita niin Venäjällä kuin Suomessakin ovat kansalliset kulttuurikeskukset, kansalaisjärjestöt, paikallisviranomaiset, kustantamot, korkeakoulut, tutkimuslaitokset, museot, kirjastot ja joukkoviestimet. Suomalais-ugrilainen verkosto on laaja ja kasvaa koko ajan. Joukossa on niin ahkeria kumppaneita vuosien takaa kuin uusiakin.

Seura toimii asiantuntijana ja kontaktien välittäjänä suunniteltaessa erityisesti kulttuuri- ja opetusalan yhteistyöprojekteja sekä asiantuntijavaihtoa ko. kansojen kanssa. Lisäksi seura antaa asiantuntijalausuntoja suomalais-ugrilaisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Hyvää syntymäpäivää, M. A. Castrénin seura!

MUITA JUHLAPÄIVIÄ VUONNA 2020

Tähän on koottu kalenterivuoden suomalais-ugrialaisten kielten päiviä. Mikäli tiedätte vielä lisää merkkipäiviä, ottakaa yhteyttä seuran toimistoon!

17.2. Komipermjakin eli permjakin kirjakielen päivä

Kielessä on 63.000 puhujaa (vuonna 2010), ja sitä puhutaan Permin Komin piirikunnassa Permin aluepiirissä. 1860-luvulta lähtien on ilmestynyt komipermjakin kielioppeja, sanastoja ja oppikirjoja. Varsinainen kirjakieli syntyi Venäjän vallankumouksen jälkeen, ja 1920-30-luvuilla kieltä ryhdyttiin käyttämään kouluissa, lehdissä ja teattereissa.

14.3. Viron kielen päivä

Viron kielen puhujia on Virossa 930.000 ja ulkomailla 150.000. Kirjakieli syntyi uskonpuhdistuksen myötä 1500-luvulla, ja ensimmäiset kirjat olivat hartaus- ja opetuskirjallisuutta. Vironkielinen kauno- ja tietokirjallisuus alkoivat kehittyä 1800-luvulla, samoin vironkielinen lehdistö. Viime vuonna viron kieli täytti 100 vuotta Viron virallisena kielenä.

9.4. Suomen kielen päivä, Mikael Agricolan päivä

Suomen kieltä puhuu Suomessa äidinkielenään 4.9 milj. ja toisena kielenä 0,5 milj. Piispa Mikael Agricola loi 1500-luvulla pohjan suomen kielelle ja käänsi ensimmäiset suomenkieliset painetut kirjat. Vuonna 1978 Agricolan päivästä tehtiin myös suomen kielen päivä. Sama päivä on myös Suomen kansalliseepoksen Kalevalan kokoajan Elias Lönnrotin syntymä- ja nimipäivä.

16.4. Ersän kielen päivä

Kielessä on 300.000 äidinkielistä puhujaa. Vaikka puhujamäärä on korkea, puhuja-alue on laaja. Mordvan tasavallassa asuu alle kolmasosa mordvalaisia. 1800-luvulla ilmestyi uskonnollista kirjallisuutta, kielioppeja ja kansanrunokokoelmia. Ensimmäinen painettu ersänkielinen teos on katkismus vuodelta 1808, mutta sen käsikirjoitus on jo vuonna 1788.

20.4. Karjalan ja vepsän kielen päivä

Karjalan puhujia arvioidaan olevan Karjalan tasavallassa ja Tverin Karjalassa 60.000 – 95.000. Ortodoksinen kirkko julkaisi 1800-luvulla jonkin verran uskonnollista ja opetuskirjallisuutta. Karjalan kielessä erotetaan kaksi päämuotoa: varsinaiskarjala ja livvinkarjala, jotka vielä jakautuvat omiin murteisiinsa.

Vepsän puhujia on 5.000 Karjalan tasavallan sekä Leningradin ja Vologdan alueilla. Vepsän kielessä on kirjakieli, jota on pyritty elvyttämään 1980-luvun lopulta lähtien julkaisemalla vepsänkielistä tieto- ja kaunokirjallisuutta niin Karjalan tasavallassa kuin Suomessa ja Virossa.

17.5. Komin kielen päivä (toukokuun kolmas sunnuntai)

Komia eli komisyrjääniä puhuu äidinkielenään 160.000 komilaista Komin tasavallassa. Komin ensimmäinen kirjakieli on peräisin 1300-luvulta, jolloin pappi Stefan Permiläinen laati komia varten oman aakkoston, ns. anbur-kirjoituksen. Komin kieli sai virallisen kielen statuksen tasavallassaan vuonna 1992.

27.11. Udmurtin kielen päivä, Suomessa puhutun karjalan kielen päivä

Udmurtin kielen puhujia on 340.000 Udmurtian tasavallassa. Ensimmäinen tieteellinen kielioppi saatiin vuonna 1851. Kielilaki udmurtista tasavallan valtiollisena kielenä venäjän rinnalla hyväksyttiin 27.11.2001.

Suomessa puhutun karjalan päivää on vietetty vuodesta 2016 lähtien. 27.11.2009 Suomessa tehtiin asetusmuutos, jonka mukaan Suomessa puhuttu karjalan kieli määriteltiin yhdeksi Suomen kansallisista kielistä.

10.12. Marin kielen päivä

Marin kielten, vuori- ja niittymarin, puhujia on 380.000 Marin tasavallassa. Marin kielen ensimmäinen kielioppikirja, Tšeremissin kielen kielioppi, julkistettiin 10.12.1775. Kieliopin lisäksi kirja sisältää marin kielen murteiden sanaluettelon. Marin kielen päivää on vietetty vuodesta 1990 alkaen.

ELELIMME, OLIMME ...

Elelimme, olimme: minä, sinä, hän, me, te, äijä, miniä, neiti ynnä poika. Ensin meitä oli yksi, kaksi, viisi, seitsemän. Jää suli, lumi suli, monta sataa vuotta meni. Uusi vuosi, uusia eläjiä. Monia satoja meitä seisoi pihan keskellä jakamassa säyneitä syötäväksi, puolukoita purnuun panna.

Ilmaa, pilviä yllämme oli. Maata, vettä allamme. Tuttua ynnä epätuttua meidän kehässämme oli. Tuntematonta lie pelätty. Kyynärpäät ynnä kynnet meillä oli, sarvia ei. Karjumisen kielen tunsimme: *ei, epä*. Käskemisen, lyömisen tunsimme. Vihan tunsimme.

Me itse eläviä: verta, suonta, luuta, ihoa. Ydin, sepä, kero ynnä pää meillä oli. Täit saivarineen vertamme joivat. Jäseniä oli: sääret, kaksi kättä, niissä peukalot. Päässä kaksi silmää läppineen, turpa, kieli, piit meillä oli, ynnä tävy, maksa, sappi. Syli oli, povessamme sydän, millä tuntea.

Pireää elämä oli. Kodassa me elimme, pihalle uksesta kuljimme. Tulen tunsimme: kodassa tuli pihdissä. Talvella räppänän tykönä miniä jaksoi kutoa. Neiti ehti punoa niintä, punoa puun kerää. Äimä oli, tymää oli. Pihassa äijä vuoli kivellä puun tyveä, poika kantta purnuun. Riihessä pohdettiin. Hiiriä riihessä kulki, kiven alla sisiliskoja.

Me söimme, joimme. Puremiseen piit oli. Parasta syötiin: sakeaa rokkaa, säynettä, luun ydintä, voita, puolukoita, muuraimia. Imelää mettä ken söi, ken joi. Tunsimme, kuinka niellä, nuolla, imeä, sylkeä, panna, pusertaa, oksentaa, kusta. Turpa sylkeä ynnä saarnaa suolsi, perä sittaa.

Tie oli: jokea alas soudettiin, ylös soudettiin. Äijällä oli koskessa otava. Vaaleasuomuinen säyne kuti koskessa, talvella jään alla ui. Joen perällä majavan pesä, joella sotkia, alleja. Kotkalla vanhastaan pesä petäjässä, lie sääkselläkin ollut. Vuorella vanhassa kuudessa häähnä eleli. Kaarneella pireät pojat pesässä.

Talvella äijä poikineen penin ynnä nuolien kanssa kulki ulkona. Peni oravan puuhun ajoi. Pihlajasta tuomeen orava puitti. Puun alla kuului teeri. Repo asteli tiellä. Ammuttavaa oli, kotoon viedä, talveksi purnuun panna.

Oltiin, elettiin... Vuosi vuoden perästä meni. Talvi meni, lounasmaalta lumi suli. Yhdesti yöllä oli kylmennyt: joen yksi tahko jäässä. Pimeässä äijä yksin joelle lähti. Askel jäälle... äijä kumoon! Kylmään veteen, jäiden keskelle hän vajosi. Ken hänet vei? Surma? Mitä katosi?

Vanhaa katosi. Moni äijä kuoli. Uutta elämää syntyi, syntyy. Maan elävinä me olemme tuon äijän poikia, äijän neitejä. Me uskomme: vanhojen eläjien äly, mieli, löyly kielenä yllämme kulkee, uusia saarnoja antaa. Maan, ilman, veden, tulen yhdessä jaamme. Lumet sulavat, jäät menevät... Kuoleman perästä uusi koi, uusi vuosi, uusi elämä.

PAULA KOKKONEN

Tämä pikku tarina on rakennettu yli 200 sanasta, jotka ovat yhteisiä komille ja suomelle joko uralilaiselta, suomalais-ugrilaiselta tai suomalais-permiläiseltä kaudelta. Osa sanoista on kulkenut mukamme jopa 7000 vuotta, muutama indo-eurooppalainen lainasanakin mahtuu joukkoon; ne ovat vieläkin vanhempia. Jotkut

sanat ovat tyystin kadonneet nykykäytöstä tai merkitys on muuttunut jommassakummassa kielessä, siksi teksti on paikoin hyvinkin arkaainen.

(Pääasiallinen lähde: Kaisa Häkkinen: *Mistä sanat tulevat*. Suomalaista etymologiaa. SKS, 1990.)

SUOMALAIS-UGRILAISTEN KANSOJEN MAAILMANKONGRESSI

Kulttuurimaisema – mieli ja kieli

Suomalais-ugrialaisten kansojen maailmankongressi on suomalais-ugrialaisten kansojen ja samojedikansojen hallituksista ja poliittisista puolueista riippumaton foorumi, joka toiminnassaan nojautuu Suomalais-ugrialaisten kansojen yhteistyön ääperiaatteiden, tavoitteiden ja tehtävien julistukseen, joka laadittiin ensimmäisessä maailmankongressissa v. 1992.

Kongressin tavoitteena on yhteistyön edistäminen kulttuurin, tieteen, koulutuksen, tiedonvälityksen, oikeuden, ekologian, sosiaalipolitiikan ja talouden alalla. Kongressi myös myötävaikuttaa suomalais-ugrialaisten kielten, kulttuurien ja etnisen identiteetin kehittymistä. Lisäksi tavoitteena on edistää kansainvälisten normien toteutumisen ihmisoikeuksien, kansojen itsemääräämisoikeuden ja alkuperäiskansojen oikeuksien alalla.

Kongressi on lähinnä kansalaisjärjestöjen yhteinen tapahtuma, johon myös poliitikot ja viranomaiset ovat osallistuneet keskustelukumppaneina.

Kongressin toimeenpaneva elin on konsultaatiokomitea, jonka pääpaikka on Suomi–Venäjä-Seurassa. Sen tehtävänä on yhteistoiminnan koordinoiminen ja suomalais-ugrialaisten kansojen oikeuksien edustaminen kansainvälisissä elimissä, kuten Yhdistyneissä kansakunnissa.

Kongresseja on pidetty seuraavasti

1992 Syktyvkar, Komin tasavalta, Venäjä

1996 Budapest, Unkari

2000 Helsinki, Suomi

2004 Tallinna, Viro

2008 Hanty-Mansijsk, Hanti-Mansian autonominen aluepiiri, Venäjä

2012 Siófok, Unkari

2016 Lahti, Suomi

Kahdeksas maailmankongressi oli tarkoitus pitää 17.–19.6.2020 Tartossa Virossa, mutta se jouduttiin koronatilanteen vuoksi peruuttamaan ja siirtämään myöhempään ajankohtaan. Paikkana tulee olemaan edelleen Tartu ja Viron kansallismuseo.

Lisätietoja: <https://tartu2020fu.ee>

JÄSENTIEDOTTEITA VUOSIEN VARRELTA

M. A. CASTRÉNIN SEURA

JÄSENTIEDOTE 1/1993
(turksettu painos)

Sisällys
M. A. Castrénin seuran vuosikokous 2
Jäsenasiat 2
Mauat 2
Yhteistyö kielisukulaistenne kanssa 2
Kongressipuheenvuoro Komista 3
Tapahtumakalenteri 5
M. A. Castrénin seura 5
24-28.5. Marin kulttuuripäivät 6
Marilainen seminaari 25.5. 6
Tapahtuu muualla 6
Kirja- ja karttunankäsi 7
Tiedot seurasta 8

Tiedonvälityksen kulta-ajan suurimpia ongelmia tuntuu olevan tiedon leviäminen. Monenlaista informaatiota nälvivästä eetteristä tippuu silloin tällöin hajapaloja myös urallaisia kieliä puhuvista kansoista ja niiden kulttuureista.

M. A. Castrénin seuran jäsentiedote uudistuu. Tiedotteeseen on tarkoitettu koota mahdollisimman paljon ajankohtaisia tietoja. Erityisen suuri vastuu on jäsenkannalla: ilmoitkaa, jos tiedätte tulevista kielisukulaistemme liittyvistä tapahtumista tai uutisista. Mielipitteet, toiveet käsiteltävistä asioista ja matkakertomukset ovat yhtä tervetulleita. Lyhyesti virsi kuuluu.

Kontaktit Venäjän suomensukulaisten kanssa ovat jatkuvasti lisääntyneet ja paineita kasvuu on jatkossakin. Yhä useammat suomalaiset ovat luoneet kontakteja kaukaisiin, Sisi-Venäjän kielisukulaisteen. Se kuinka jäsentymättömät tiedot Venäjän suomensukulaistensa kansoista on, heijastaa sitä, kuinka huonosti 1990-luvun Venäjän tuntee.

Opetusministeriössä on laadittu toimenpideohjelma Venäjän suomensukulaisten kansojen tukemiseksi, vastaus urallaisia kieliä puhuvien vähemmistöjen toiveisiin saada tukea omalle kielelleen ja kulttuurin puolesta. Ongelmallisempaa kuin rahan löytäminen Lammasta on sopivien toteuttajien löytäminen. Pienet asiat vihkityneet seurat kuten M. A. Castrénin seura joutuvat samankaltaisesti kamppailemaan valtion säästöohjelmassa supistettavista varoista ja pähmääs tapauksessa suostuttamaan toimintaansa. Talkoohenketä tarvitaan taas, mutta se ei takaa pitkäjänteisyyttä. Rahan voima näkyy silloin, kun sitä ei ole.

Riho Grinthal (projektitiiteeri)

M. A. CASTRÉNIN SEURA

JÄSENTIEDOTE 1/1994

SISÄLLYS
Pääkirjoitus 2
Tapahtumia 2
Matkakertomus 3
Tapahtumakalenteri 6
M. A. Castrénin seura 6
Muualla 6
Puheenvuoro Uralliset kielet tänään - kirjan julkistamistilaisuudessa 7
Myyntiväline 8

kuuk. M. Jergonov

M. A. CASTRÉNIN SEURA

JÄSENTIEDOTE 1 / 1998

SISÄLTÖ
Uutisia 1
Terveisiä Volgan mutkasta 2
Tapahtuu 4
Valikoitua 4

UUTISIA

M. A. Castrénin seuran ensimmäinen kirjallisuuspalkinto jaettu

M. A. Castrénin seuran vuoden 1997 kirjallisuuspalkinto 10000 mk on myönnetty Moldovan tasavallasta kotonsa olevalle runoilijalle, filol. tied. kand. Aleksandr Saronoville teoksesta "Mastorava". Saronovin "Mastorava" on mordvalaisen folkloren pohjalta luotu suuriteos, joka kehottaa kielellistä ja kansallista identiteettiä ja luo uusia tulevaisuuteen.

Lisäksi palkintolaunauksia jakoi kolme 3000 mk:n palkintoa. Palkinnon saivat Anna Istomina Permin piirikunnasta, Marija Voldina Hanti-Mansian piirikunnasta ja Vladimir Timin Komin tasavallasta.

Anna Istomina palkittiin runokokoelmastaan "Valkeat hinnut", jossa hän käyttää tavallista kumpernjakkin kieltä. Anna Istomina käsittelee aiheitaan omaperäisen filosoofisesti ja kosketelee mielentilanteilla tavalla henkisiä arvoja.

Marija Voldina palkittiin runo- ja satukirjastaan "Pieni tundran ihminen". Marija Voldina on toiminut runoilijana, joka ammentaa aiheensa pienien kansain rikkaasta perinteestä.

Vladimir Timin palkittiin runokokoelmastaan "Noitakuningatar". Vladimir Timinin raikas runous on ajankohtaisia ja rehellisiä, oman käänsä timin päivän elämästä ja tulevaisuudesta ilmoilla kantavaa.

M. A. Castrénin seuran kirjallisuuspalkinto on tarkoitettu Venäjän federaatiossa vuosina 1994 - 99 urallaisilla kielillä julkaistun kaunokirjallisen alkuperäisteoksen tai käännöksen tekijälle. Palkinto on huomioonotto ja kannustus kirjailijoille ja kääntäjille, jotka ovat osallistuneet kansallisen kirjallisuutensa kartuttamiseen ja kirjallisen ilmaisan kehittämiseen äänikirjallisuuden.

Palkinnot jaettiin 29.11.1997 Moskovassa Suomen Moskovan-suurlähetystössä järjestetyssä seminaarissa Suomalais-urallaiset kansat Venäjällä elen, tänään - entä huomenna?

Palkintolaunauksiaan kuuluvat puheenjohtajana professori Rajja Bartens Helsingin yliopistosta, professori Alho Alhoniemi ja professori Sirkka Saarinen Turun yliopistosta sekä kirjailija Johanna Jokipalio, joka toimi sihteerinä. Seurasavan keran M. A. Castrénin seuran kirjallisuuspalkinto jaetaan vuonna 2000.

M. A. CASTRÉNIN SEURA

JÄSENTIEDOTE 1 / 2000

SISÄLTÖ
Uutisia 1
Vuorimarian kirjallisuuden perinteet ja uudet suunnat 2
Tapahtuu Suomessa 3
Tapahtuu muualla 5
Uskonollisista elämästä Marimmaalla 7
Sukukansojen toteutumisesta v. 1999 ja suunnitelmista v. 2000 8
Uutiskirjoja 9

UUTISIA

M. A. Castrénin seura 10 vuotta 22.1.

Juhlat vietettiin Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran juhlahissa noin 70 juhlijän, mielenkiintoisten esitelmien, kuohuvien ja täyteläisten voimien. Noin 70-henkinen juhlayleisö koostui opetusministeriön ja lähiseurojen edustajista, enimmäkseen hallituksen jäsenistä ja työntekijöistä sekä tietenkin Seuran omista jäsenistä.

M. A. Castrénin seura vietti "pieniä suurta juhlaa". Kymmenen vuotta ei ole kovin korkea ikä - kuten eräissä omittelutevehdyksissäkin todettiin: "Castrénin seura on nyt iso lapsi". Suureksi juhlan kunniakin teki se, että kymmenen vuotta silloin ei muukaan osannut kuvitella, kuinka pitkäikäiseksi ja miellyttäväksi toiminta tulisi muotoutumaan.

Katsauksen Seuran toimintaan loi hallituksen puheenjohtaja, dosentti Hilkko Lehtinen. Fernoogristiikan grand old man, emeritusprofessori Alho Alhoniemi kertoi vuosikymmeniä ennen M. A. Castrénin seuran Venäjän tutkija, valt. tri Ilmari Susiluoto kertoi kokemuksestaan Karjalan ja Volgan välillä.

Lopuksi Turun yliopistossa opiskeleva filol. tied. kand. Sergei Maksimov Udmurtian tasavallasta kertoi vaikuttavasta kielisukulaistensa parissa. Sergei Maksimov tai ainakin hänen äänensä olivat nulle tunnelliselle asunharrastajille, jotka ovat kuunnelleet esimerkiksi lauantain ja sunnuntain välisenä yönä martin- ja udmurtinkielisiä viikkokatsauksia Radio Finlandin taajuuksilta.

Vuosikokous 30.3.

Vuosikokous pidettiin perinteisesti Suomalaisen Kirjallisuuden Seurassa. Ennen vuosikokousoissa julkaistiin M. A. Castrénin seuran, Helsingin yliopiston suomalais-urallaisen laitoksen ja Suomalais-Urallaisen Seuran yhdessä julkaisema kirja *Sukukansapäävien sato. Kirjoituksia ja puheenvuoroja suomalais-urallisuudesta*.

Hallituksen jäsenistä erovuorossa olivat FL Riho Grinthal ei asettunut enää ehdolle. Hänen tilalleen valittiin Komi-asiantuntija, M. A. Castrénin seurasakin sihteerin tehtävää v. 1990-1991 hoitanut FK Paula Kokkonen.

Kymmenen vuotispäivän kunniaksi valittiin myös M. A. Castrénin seuran ensimmäiset kuukausijäsenet Seuran ensimmäinen puheenjohtaja, kirjailija Leena Laulajainen, sukukansojen neuvotteleijaksi ja seuran jäsen, emeritusprofessori Alho Alhoniemi ja Seuran hallituksen pitkäaikainen jäsen, valt. tri Seppo Laulukka.

Historiaa tehtiin myös jäsenmaksujen osalta, sillä niitä päätettiin korottaa kahden kategorian osalta: vuoden 2000 vuosijäsenmaksu on nyt 75 mk ja opiskelijajäsenmaksu 40 mk. Muut maksuluokat pysyvät ennallaan (ainasjäsenmaksu 500 mk, yhteisjäsenmaksu 500 mk ja ainasyhteisjäsenmaksu 5000 mk).

Jäsenmaksuittain seuraa tämän tiedotteen mukana.

M. A. CASTRÉNIN SEURA

JÄSENTIEDOTE 1 / 2002

SISÄLTÖ

Uutisia	1
M. A. Castrénin seuran joernalistipalkinnot 2002	3
Marinmaan kevät ja takatalvi	3
Tapahtuu Suomessa	5
Ihkarin yliopiston rehtori V. A. Zaravjev: "Udmurtilaista kulttuuria on edistettävä"	6
Tapahtuu ulkomailla	7

UUTISIA

Runoja Eino Leinin patsaalla

Vuorimäenlaisen kirjallisuus- ja kulttuurilehden Tsikmän uuden numeron julkistustilaisuus pidettiin 14. joulukuuta Esplanadin puistossa **Eino Leinin** patsaalla. Helsingissä asuvat vuorimäkeläiset ja heidän ystävänsä kerääntyivät lausumaan sekä marmeladisia runoja että Eino Leinoa suomeksi. Patsaan juurelle laskettiin suoraan Marista tuotu tammuseppelä, joka oli sidottu vuorimäkeläisten trikolorilla, valko-musta-tummanpunaisilla nauhoilla, ja sytytetään myös kynttilä.

Tsikmän edellinen numero julkaistiin pari vuotta sitten **Aleksis Kiven** patsaalla.

Suomessa ilmestyvän Tsikmän vaikutukset näkyvät Marin kirjallisuuspireissä herättäen laajaa keskustelua nykykirjallisuudesta ja kulttuurista. Lehden artikkelit on käännetty myös näyttämökirjallisuuden ja elokuvan alueille. Tsikmä levittää fennougristikan keskustelun ohella mm. Moskovan, Pietarin, Nižni Novgorodin, Kazanin ja Tšeboksarin yliopistoihin ja niiden kirjastoihin.

Valeri Alikov, Tsikmä-lehden toimittaja ja kääntäjä

Saamenkieliset tv-uutiset Suomessa

TV-oddasat

ovat alkaneet tammikuussa, jolloin Yleisradio liittyi mukaan saamenkielisten uutisten pohjoismaiseen yhteistyöhön. Naapurimaissa ko. uutiset ovat näkyneet viime elokuusta lähtien. 60 % ohjelman sisällöstä kertoo Saamenmaan ajankohtaisista asioista, muuten keskitytään kansallisiin ja ulkomaisiin uutisiin. Rovaniemen pohjoispuolella uutisia voi seurata arkisin klo 18.00–18.09. Muualla Suomessa ohjelmat näkyvät arkisin klo 20.15 ja 23.20 YLE24-digikanavalla suomeksi tekstitytinä.

Lisätietoja: Säämi Radio / Juhani Nounniemi, P.O. 38, 99871 Inari, puh. 016-671261, juhani.nounniemi@yle.fi

Maria ja udmurtia radiossa

Yleisradion, Turun yliopiston suomalais-ugri-laisen laitoksen ja M. A. Castrénin seuran viikkokatsaukset *Uty Dredny* jatkuvat. Täni vuonna lähetykset ovat kuuluttavissa Helsingissä ja sen lähialueilla keskiaikailta aalloilla 598 kHz, joilla se kuuluu neljä kertaa: lauantaisin klo 18.05 ja klo 22.05 sekä sunnuntaisin klo 5.05 ja klo 11.05. Keskiaikien aallojen konnektiivn riittää yleensä melko tavallinen vastaanotin, ei siis tarvita mitään maailman-

M. A. CASTRÉNIN SEURA

JÄSENTIEDOTE 1 / 2003

UUTISIA

Manuscripta Castréniana

Professori **Juha Janhunen** (Helsingin yliopisto) teki viime vuoden sukukansapäivän seminaarissa aloitteen **M. A. Castrénin** kootujen teosten julkaisemisesta ja hänen tieteellisen elämäntyöstään uudelleen arvioimisesta. Ajatus sai heti kannatusta julkaisusarja Manuscripta Castréniana on käynnistymässä.

Sarja tulee sisältämään Castrénin keräämään maitaan kielilaineiston (haati, nenetsi, enetsi, ngamsami, selkuppi, kamassi, hakassi, tofa, keeti, kotti, evenki, burjaatti, mari, komi) sekä Castrénin muistiinpanemassa että nykyteen välissä arvioituna, Castrénin artikkelijulkaisut, puheet, luennot ja matkakertomukset. Ei-kielitieteellisissä osuudessa ovat mm. maantieteelliset, historialliset ja arkeologiset alkuperäismuistiinpanot. Lisäksi on tarkoitus laatia tieteellinen elämäkerta ja bibliografia. Julkaisusarja tulee työllistämään runsaasti kielikohtaisia asiantuntijoita.

Manuscripta Castrénianaan alustavasti arvioitu laajuus on noin 20 nidettä, ja sen suunnitellaan valmistuvan M. A. Castrénin 200-vuotispäiväksi v. 2013. Sarja ilmestyy englanninkielisenä kansainvälisen tieteellisen yhteisön käyttöön, ainutlaatuisen elämäkerta tulitaneen julkaisemaan myös suomeksi. Hanke ehkä antaa mahdollisuuden myös Castrénin matkakuvauksen ja kirjeiden julkaisemiseen aikaisempaa laajempuna suomenkielisenä versiona.

Suomalais-Ugrilainen Seura on ottanut Manuscripta Castrénianaan julkaisuohtelmaansa. M. A. Castrénin seura tulee avustamaan rahoituksen hankkimisessa sekä valtiolta että yksityisiltä rahastoilta ja säätiöiltä.

SISÄLTÖ

Uutisia	1
Vuosi 2003 käynnistyi suomalais-ugrialaisten kielten ja kansojen merkeissä	2
Tapahtuu Suomessa	4
Tapahtuu ulkomailla	6
Valikoitua	6

Suomen sukukansajohtelmaan neuvottelukunta tiedottaa

Stipendejä Venäjän suomalais-ugrialailla kielillä julkaistavan kaanokirjallisuuden ja yleistajaisen tieteellisen kirjallisuuden kääntäjille vuonna 2003

Sukukansajohtelmaan neuvottelukunta on varannut vuodeksi 2003 määrärahan stipendeiksi Venäjän suomalais-ugrialailla kielillä julkaistavan kaanokirjallisuuden ja yleistajaisen tieteellisen kirjallisuuden kääntäjille. Hakijoina voivat olla yksityiset henkilöt ja työryhmät, kustantamot sekä sanoma- ja aikakauslehtien toimittajat, joiden suunnitelmassa on käännettävää hankkeita missä kielestä tahansa jollekin Venäjän suomalais-ugrialaalle kielelle.

Kääntäjien julkaisemisesta hakijalla on oltava ainakin aiempi sopimus, joka on solmittu kustantamon tai sanoma- tai aikakauslehden toimittajan kanssa. Neuvottelukunta pitää ensisijaisina hankkeina maailman- ja naapurikansojen kirjallisuuden, lasten- ja nuortenkirjallisuuden sekä yleistajaisen tieteellisen kirjallisuuden kääntämistä suoraan alkukielestä jollekin Venäjän suomalais-ugrialaalle kielelle.

Vapautuotteista hakemuksista tulee käydä ilmi seuraavat tiedot:

1. Kääntäjien suku-, etu- ja isännimi, syntymäaika, hakijan työpaikka, koti- ja työosoite ja puhelinnumerot sekä mahdollinen faksinumero ja sähköpostiosoite.
2. Luettelo hakijan aikaisemmin julkaisemista kiännöksistä.

M. A. CASTRÉNIN SEURA

Jäsentiedote 3/ 2008

Tapahtuu M. A. Castrénin seurassa	1
Suomalais-ugrialaisten kansojen V maailmankongressi Suomessa	2
Suomen Syytyksensä	4
Suomessa tapahtuu	7
Suomalais-Ugrilaisen Seuran juhlatilaisuus	8
Ulkomailla tapahtuu	10
Udmurtin sanakirja	12

Sukukansapäivä 2008

M. A. Castrén ja Siperian kieliloippi -sarjakuvakirjan julkistustilaisuus

Aika: pe 14.11.2008 klo 16.00–19.00

Paikka: Kulttuurien museo
Tennispalatsi, 2. krs
Eteläinen rantatienkatu 8
00100 Helsinki

Alustava ohjelma

- 16.00 Avaus. FT Idkko Lehtinen.
- 16.05 Castrén-suku t.y.n puheenvuoro. Pj. Jaakko Castrén.
- 16.10 Kustannusosakeyhtiö Otavan puheenvuoro.
- 16.15 Esitelmä *Castrénin runoklassista*. Prof. Juha Janhunen (HY).
- 17.00 Esittely *Manuscripta Castréniana*.
- 17.15 Kuvaelmä *Castrénin saappaita*. Kallion lukion tutkimusmatkailijat Tarjoilla.

M. A. CASTRÉNIN SEURA

Jäsentiedote 1/ 2010

M. A. Castrénin seurassa tapahtuu	1
Euroopan kielten elinvoimaisuusbarometri	2
Ulkomailla tapahtuu	3
Kesän kielikursseja	4-5
Sukukansajohtelmaan uutisia	6-9
Suomalaiset tähtelijät setumaalla 1922	10
Mummit viltsivät yleisön	11
Kirjallisuus	12

VUOSIKOKOUS 2010

Aika: to 15.4.2010 klo 18.00
Paikka: M. A. Castrénin seura,
Marjankatu 7 A, 5. krs, Helsinki

Esillä ovat sääntömääräiset asiat. Kokousmateriaali lähetetään jäsenille tämän jäsentiedotteen mukana.

Vuosikokouksesieltäminen pitää kirjallisuudentutkija Natalia Iljina (Udmurtian valtiotyöyliopisto, Turun yliopisto) aiheesta *Udmurttilainen nykykirjallisuus*.

Tervetuloa!

XI kansainvälinen suomalais-ugrialaisten kirjallisuuskongressi *Kirjallisuus käännekohtadassa* lähestyy – kaikki Ouluun! Kongressi järjestetään siis 25.–28.8.2010 Oulun Linnanmaalla. Kongressin suojelijaksi on lupautunut Tasavallan presidentti Tarja Halonen.

Kongressin saapumispäivä on keskiviikko 25.8.2010, jolloin on tervetuloisuus. Torstaina 26.8. on avajaiset ja plenum-esitelmät, perjantaina 27.8. on jaostoryöskentelyä ja lauantai 28.8. on kongressin päättäjäpäivä ja lähtöpäivä.

Kongressin aikana järjestetään yleisöille avoimia runo- ja keskustelutilaisuuksia, joista on enemmän tietoa seuraavassa jäsenkirjeessä. Kongressin jälkeen on vielä mahdollisuus osallistua post kongressin -retkin omalla kustannuksella.

Ilmoittautuminen on käynnissä kotisivuilla www.helsinki.fi/tarj/maucastren/ josta saa myös päivitettyä lisätietoa. Haoma! Ilmoittautumislle jatko-aikaa 30.4.2010 saakka!

MITEN TULLA M. A. CASTRÉNIN SEURAN JÄSENEKSI?

M. A. Castrénin seuran jäseneksi voi liittyä täyttämällä Jäsenrekisteritiedot -kaavake (löytyy kotisivuilta www.macastren.fi, voidaan myös lähettää postitse) ja lähettämällä se joko postitse tai sähköpostitse seuraan. Jäsenmaksukategoriat löytyvät tämän tiedotteen takakannesta.

Jäsenenä tuet seuran toimintaa ja edistät yhteisiä arvoja ja tavoitteita. Jäsenmäärä vaikuttaa näinäkin aikoina esim. apurahoja haettaessa – jokainen jäsen on meille tärkeä.

Seuran jäsenet saavat jäsentiedotteita ja alennuksia alan uutuuskirjoista. Jäsenille järjestetään tapahtumia ja räätälöityjä kulttuurimatkoja Venäjän suomalais-ugrilaisille alueille. Voit vaikuttaa seuran toimintaan vapaaehtoisena erilaisten tapahtumien yhteydessä. Ja tietenkin myös osallistumalla vuosikokoukseen!

HUOM. Jäsenyyden voi antaa myös lahjaksi – vaikkapa hänelle, jolla on jo kaikkea ...

M. A. Castrénin seura

Toiminnanjohtaja Marja Lappalainen
puh. +358 (0)50 54 36 888
marja.lappalainen@macastren.inet.fi

Osoite:
Mariankatu 7 A 5
00170 Helsinki

<http://www.macastren.fi>
FB: M. A. Castrénin seura MAC

<http://www.ugri.net>

M. A. Castrénin seura on perustettu Helsingissä vuonna 1990. Se pyrkii ylläpitämään ja kehittämään yhteyksiä Venäjällä asuviin uralilaisia kieliä puhuviin kansoihin. Seuran jäseneksi voi liittyä ilmoittamalla yhteystietonsa toimistoon puhelimitse, sähköpostitse tai postitse. Jäsenmaksut ovat vuosijäseniltä 20 €, opiskelijajäseniltä 10 €, ainais- ja yhteisöjäseniltä 200 € ja ainaisyhteisöjäseniltä 1000 €.

Hallituksen jäseniä ovat MuT Maari Kallberg (pj.), amanuenssi Anna-Mari Immonen (Museovirasto), äidinkielenopettaja Minna Inovaara (Hämeenlinna), kirjailija Riina Katajavuori, opiskelija Tomi Koivunen (Turun yliopisto), arkeologian professori Mika Lavento (Helsingin yliopisto), toimittaja Kirsikka Moring, FT Merja Salo (vpj., Helsingin yliopisto) ja tietoasiantuntija Emilia Tuohimetsä (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura).